

Vreme: 17.07.2026 16:16

Medij: cenzolovka.rs

Link: <https://www.cenzolovka.rs/drzava-i-mediji/ostar-izvestaj-evropske-komisije-o-srbiji-istaknut-niz->

Autori: Aleksandra

Teme: Evropska komisija

Naslov: Oštar izveštaj Evropske komisije o Srbiji: Istaknut niz problema u odnosu države prema medijima

11603

Odsustvo funkcionalnog REM-a, dodeljivanje državnog novca medijima koji krše Kodeks, problemi oko uredničke autonomije i rada javnih servisa, koncentracija na medijskom tržištu, pogoršana bezbednost novinara, sve više napada i pretnji - ovo je deo liste problema u medijima koje je Evropska komisija istakla u najnovijem godišnjem izveštaju o vladavini prava u Srbiji za 2026. godinu. Izveštaj je oštar i kada je reč o situaciji u pravosuđu, borbi protiv korupcije i institucionalnoj kontroli vlasti

Foto: Wikimedia Commons/ Sébastien Bertrand

Izveštaj je napisan oštrim diplomatskim tonom, i dosta je sličan nacrtu internog izveštaja (non-pejpera) Evropske komisije iz maja koji je u međuvremenu procurio u medije. Cenzolovka je o tome pisala ovde.

Problemi koje ističe u oblasti medija tiču se niza oblasti - od rada regulatora, novinarske bezbednosti, podele državnog novca medijima, situacije na medijskom tržištu i koncentracije vlasništva itd.

Situacija u svim ovim oblastima, sudeći prema izveštaju Komisije, izaziva zabrinutost. ŠTA JE IZVEŠTAJ O VLADAVINI PRAVA? Izveštaj o vladavini prava Evropske komisije (Rule of Law Report - RoL) je godišnji izveštaj ovog tela kojim se mapira stanje u vladavini prava u zemljama članicama kao i u četiri zemlje kandidatkinje (Srbija, Crna Gora, Albanija i Severna Makedonija).

Obuhvata razvoj vladavine prava u četiri ključne oblasti: pravosudnom sistemu, okvirima za borbu protiv korupcije, slobodi i pluralizmu medija, i institucionalnoj ravnoteži vlasti. REM

Kao prvi problem istaknuto je Regulatorno telo za elektronske medije, odnosno činjenica da i dalje nema funkcionalnog Saveta.

Na njegovo formiranje, kako se podseća, čeka se još od novembra 2024, a tek je jula 2026. ovo pitanje pokrenuto u Parlamentu.

"U međuvremenu je audiovizuelno tržište bilo ostavljeno bez regulatora koji bi reagovao na prekršaje zakona. Pojedini TV kanali su počeli da emituju program u kablovskoj mreži Telekoma Srbija bez potrebne dozvole za emitovanje. Neki od tih kanala dobijali su i javna sredstva, a na njima su gostovali javni funkcioneri", piše Evropska komisija.

Od posledica nepostojanja REM-a istaknuto je i to što od 2022. godine nije dodeljena peta frekvencija, i to što nisu usvojena neka podzakonska akta o radu javnih medijskih servisa, uključujući i pravilnik o imenovanju upravnih odbora.

Srbija, kako se navodi, nije preduzela značajnije mere za borbu protiv manipulacije informacijama i stranog mešanja. RT Balkan i dalje emituje program na srpskom jeziku preko kablovskog operatera Telekom Srbija koji je u većinskom državnom vlasništvu, na osnovu dozvole koju je Savet REM-a izdao 2024. godine.

Projektno sufinansiranje

Evropska komisija navodi da, iako zakon propisuje da poštovanje etičkih standarda predstavlja jedan od ključnih kriterijuma za dodelu novca, "pojedini mediji koji su kršili Kodeks nastavili su da dobijaju novac".

"Iako je Savet za štampu delotvorno pratio poštovanje Kodeksa novinara u štampanim medijima, to nije

Vreme: 17.07.2026 16:16

Medij: cenzolovka.rs

Link: <https://www.cenzolovka.rs/drzava-i-mediji/ostar-izvestaj-evropske-komisije-o-srbiji-istaknut-niz->

Autori: Aleksandra

Teme: Evropska komisija

Naslov: Oštar izveštaj Evropske komisije o Srbiji: Istaknut niz problema u odnosu države prema medijima

uticalo na pravičnost raspodele javnog sufinansiranja", navodi EK i dodaje da je Savet 2025. godine primio 185 žalbi, što predstavlja nagli skok u odnosu na 2024. godinu, kada je bilo 88 žalbi.

U dokumentu se konstatuje i da je Savet posebno zabrinut zbog nove prakse istovremenog objavljivanja identičnih tekstova u više medija, često sa potpuno istim naslovima. Ti tekstovi nisu zadovoljavali osnovne novinarske standarde i delovalo je da im je cilj da nanesu štetu osobama koje se u njima pominju.

Uređivačka autonomija i pluralizam javnih medijskih servisa

"I dalje postoji zabrinutost zbog uređivačke autonomije i pluralizma javnih medijskih servisa", konstatuje Evropska komisija.

Podsećaju da je Monitor medijskog pluralizma za 2026. utvrdio da je indeks nezavisnosti javnih servisa u Srbiji pogoršan i da je ovo oblast "visokog rizika". Ni izmene zakona juna 2025. nisu obezbedile njihovu punu finansijsku nezavisnost, pa je RTV morala da se finansira iz budžeta da nadoknadi nedostatak prihoda od preplate.

Nisu doneti ni novi podzakonski akti, uključujući i onaj kojim se uređuje postupak izbora novog poverenika za zaštitu prava gledalaca.

Komisija navodi da i dalje postoji zabrinutost zbog ograničenog pluralizma i pristrasnog izveštavanja u korist vlasti, da su javni servisi na meti kritika zbog neizveštavanja o protestima, a podsećaju i da su pojedini novinari otpušteni zbog ličnih i društvenih političkih stavova. Istaknuto je i da je nova direktorka (Manja Grčić, prim. nov.) imenovana u februaru 2026. nakon postupka koji su kritikovala udruženja i tokom kog se drugi kandidat povukao zbog nepravilnosti.

Koncentracija na tržištu

Medijsko tržište, upozorava EK, postalo je koncentrisanije nakon izmena Zakona o javnom informisanju 2023, kada je preduzećima u javnom vlasništvu omogućeno da poseduju medije.

"U okolnostima daljeg koncentrisanja medijskog tržišta, politički i ekonomski uticaj na medije, uključujući uređivačku politiku, predstavlja razlog za ozbiljnu zabrinutost", ističe EK.

Navodi se i da se "pojaviła zabrinutost" zbog političkog pritiska na kritičke medije nakon što je objavljen razgovor između direktora Telekomu Vladimira Lučića i Stena Milera, koji su se dogovarali kako da se oslabe mediji Junajted grupe. Nakon toga, podseća se, došlo je do promena u menadžmentu i uredništvu N1.

Koncentracija se odvija i na lokalnu. Evropska komisija podseća da je mali broj istih firmi pokrenuo ili kupio nekoliko lokalnih medija u nekim opštinama, uključujući i one u kojima su bili održani izbori u martu 2026.

Sprovođenje medijskih zakona

Evropska komisija ocenjuje da se medijski zakoni ne sprovode kako treba.

"Medijski zakoni i strategija, naročito u pogledu pravičnosti javnog finansiranja i transparentnosti vlasničkih struktura, ne sprovode se na odgovarajući način. Mediji često u velikoj meri zavise od javnog sufinansiranja zbog velikog broja registrovanih medija i ograničenog tržišta oglašavanja, naročito na lokalnom nivou", navodi se.

Drugi oblici javnog finansiranja, poput nabavke usluga informisanja i oglašavanja, dodeljuju se kroz manje transparentne postupke, piše Evropska komisija.

Nije bolja situacija ni u pogledu transparentnosti javnog finansiranja i vlasništva.

"Registar medija i dalje ne otkriva krajnje vlasnike svakog medija, pošto su mnogi vlasnici navedeni kao zavisna društva", piše u dokumentu. Još nisu sprovedene mere iz prethodne strategije, poput onih koje bi obezbedile pravednu i transparentnu raspodelu državnih tendera za oglašavanje, a nije dovršena ni privatizacija medijskog sektora.

Odbijanje institucija da dostave informacije

U Srbiji se novinari, konstatuje Evropska komisija, često suočavaju sa odbijanjem organa javne vlasti da dostave informacije, kao i sa potpunim izostankom odgovora.

Poverenik za informacije od javnog značaja i dalje ne može da obezbedi izvršenje svojih odluka prinudnim merama - prema izveštaju Poverenika za 2025, na koji EK podseća, veći procenat odluka donetih po žalbama novinara ostao je neizvršen nego odluka po žalbama drugih podnosilaca.

"Pristup osetljivim informacijama od javnog značaja uskraćivan je naročito u predmetima koji se odnose na štetu po životnu sredinu, kapitalne projekte, korišćenje javnih resursa, ozakonjenje bespravno izgrađenih objekata i sufinansiranje medijskih projekata", konstatuje se u izveštaju.

Bezbednost novinara

Vreme: 17.07.2026 16:16

Medij: cenzolovka.rs

Link: <https://www.cenzolovka.rs/drzava-i-mediji/ostar-izvestaj-evropske-komisije-o-srbiji-istaknut-niz->

Autori: Aleksandra

Teme: Evropska komisija

Naslov: Oštar izveštaj Evropske komisije o Srbiji: Istaknut niz problema u odnosu države prema medijima

Komisija se na samom kraju dela o medijima osvrnula na možda i najbitnije pitanje - napade na novinare i njihovu bezbednost.

"Bezbednost novinara dodatno se pogoršala, uz porast fizičkih napada, pretnji, zastrašivanja i govora mržnje. (...) Broj fizičkih napada, pretnji, zastrašivanja i slučajeva govora mržnje prema novinarima porastao je, a vlasti ih nisu dosledno osuđivale. Pretnje i ozbiljni napadi prijavljeni su i u kontekstu lokalnih izbora u martu 2026. Novinarke su bile naročito izložene pretnjama i napadima, posebno na internetu", navodi Evropska komisija.

Nastavljeni su verbalni napadi visokih funkcionera na novinare, podseća se u dokumentu, ali dešavali su se i napadi sa drugih strana.

"Pojedini fizički napadi na novinare dogodili su se pred policijskim službenicima koji nisu intervenisali, a zabeleženi su i navodi da je policija primenjivala silu prema novinarima, sprečavala medijske radnike da izveštavaju sa protesta i kratkotrajno privodila novinare", piše EK.

U dokumentu se skreće pažnja i na nereaktivnost pravosuđa - tek mali broj prijavljenih slučajeva, kako se navodi, završen je pravosnažno.

Osim ovih napada, Evropska komisija skreće pažnju i na špijunske softvere za praćenje novinara i aktivista, koordinisane napade botova na naloge nezavisnih medija i organizacija civilnog društva, kao i na porast SLAPP tužbi.

"Slučajevi strateških tužbi protiv učešća javnosti (SLAPP) i dalje postoje i sve više ometaju rad istraživačkih medija i organizacija civilnog društva. U 2025. godini zabeleženo je 14 takvih slučajeva, u poređenju sa sedam tokom 2024. Srbija će morati da se uskladi sa pravnim tekovinama EU, uključujući pravila o ranom odbacivanju očigledno neosnovanih zahteva i obezbeđivanju pravnih sredstava protiv zloupotrebe sudskih postupaka", ističe se.

Na kraju, Evropska komisija podseća da nije ostvaren nikakav napredak u utvrđivanju odgovornosti za ubistva Dade Vujasinović, Slavka Ćuruvije i Milana Pantića. U slučaju Ćuruvije, kako se podseća, Vrhovni sud je utvrdio da je oslobađajuća presuda doneta uz povredu zakona, ali to nije promenilo pravosnažnu odluku. KONTRADIKTORNI IZVEŠTAJI KOMISIJE Ovom izveštaju su, inače, prethodila dva kontradiktorna interna non-pejpera o Srbiji koja je Evropska komisija od početka godine dostavila evropskim telima, a o čemu je Cenzolovka pisala prošle nedelje. U prvom je EK naširoko kritikovala Srbiju zbog situacije u oblasti vladavine prava, uključujući i medije. Istaknuti su problemi sa blokadom REM-a, napadima na novinare, neprocesuiranje napada, koncentracijom prorežimskih medija na tržištu - sve što je sada istaknuto u ovom zvaničnom izveštaju.

Međutim, ubrzo je usledio non-pejper pozitivnijeg tona, nakon sastanka predsednice EK Ursule fon der Lajen i Aleksandra Vučića u Tivtu. Zvaničnici su se tada dogovorili da Srbija, između ostalog, usvoji izmene seta pravosudnih zakona i pokrene formiranje Saveta REM-a, što se ubrzo i dogodilo. Usledio je novi non-pejper u kome je Evropska komisija konstatovala da je Srbija napravila pomak u vladavini prava, i preporučila Savetu Evrope da se otvori Klaster 3 u pregovorima sa Srbijom. Ni u ostalim oblastima - pravosuđu, borbi protiv korupcije i radu vlasti - situacija nije mnogo bolja.

Evropska komisija ističe da su zakonske izmene iz januara 2026. oslabile autonomnost tužilaca i sudija, a iako je Srbija delimično ispravila primedbe Venecijanske komisije, politički pritisak na sudije i tužioce raste. Pada efikasnost kod krivičnih predmeta, Tužilaštvo za organizovani kriminal se suočava s pritiscima, a istraga urušavanja nadstrešnice ostaje bez pomaka.

Kada je reč o korupciji, nema dosledne i čvrste prakse gonjenja i presuda za korupciju na visokom nivou, slabo se proveravaju imovinski kartoni funkcionera, a uzbunjivači trpe pritisak. Sistem institucionalne kontrole vlasti je takođe u problemima - Skupština slabo obavlja svoju kontrolnu funkciju jer nema stvarne rasprave u parlamentu, a poslanici, kako se konstatuje, tek ograničeno mogu da utiču na zakone. Naročito intenzivnu javnu raspravu izaziva način na koji predsednik vrši svoja ovlašćenja jer prevazilazi ustavne okvire.

Osim toga, zaključuje se u izveštaju, i organizacije civilnog društva su pod sve većim pritiskom i napadima.

